

"Nytt försvarssamarbete mellan Sverige och Norge"

Två överbefälhavare presenterar ny militär samarbetsaxel för Norges och Sveriges regeringar: Vi måste ställa gamla suveränitetsreflexer på huvudet. Sverige och Norge bör samarbeta vid anskaffning av ubåtar, stridsvagnar och annan försvarsmateriel. Därtill bör vi samordna våra försvarsmakters underhåll, utbildning, övning och doktriner. Möjligheterna till detta är stora redan fram till 2012 och växer sedan framåt i tiden. Ett fördjupat svenskt-norskt samarbete ger möjligheter att effektivisera vår militära styrkeproduktion. Därigenom kan vi stärka vårt gemensamma inflytande i hela det europeiska och euroatlantiska säkerhetssamarbetet, skriver överbefälhavare Håkan Syrén och Norges försvarschef Sverre Diesen som i dag lämnar in en gemensam rapport till respektive lands försvarsdepartement.

Nya utmaningar kräver nya sätt att verka. Globalisering av de säkerhetspolitiska utmaningarna kombinerat med teknologisk fördyring innebär att det flernationella samarbetet framöver kommer att få ökad betydelse. Detta gäller särskilt för små och medelstora länder där flernationellt samarbete nu håller på att bli en förutsättning för att kunna upprätthålla ett försvar i långsiktig ekonomisk och operativ balans.

En huvudutmaning framöver blir därför att utveckla ömsesidigt förstärkande försvarsstrukturer. Det betyder att utveckla samarbetsformer, som både bidrar till att understödja det internationella samfundets (FN/EU/Nato) förmåga att hantera nya utmaningar och som samtidigt gör det möjligt att vidareutveckla en nationell operativ förmåga med tillräcklig bredd och djup för att svara mot ländernas behov.

Reformeringen av de norska och svenska försvarsmakterna har sedan flera år löpt i parallella spår. Både Sverige och Norge har målet att bygga en mångsidig militär förmåga, som på ett effektivt sätt kan möta dagens och morgondagens uppgifter både hemma och borta. Detta är en ambition som hela tiden blir svårare att klara.

Den militärtekniska utvecklingen medför ökande krav och kostnader för de enskilda delarna i strukturen. Enhetspriset för nya generationer system och förband blir därför hela tiden dyrare i förhållande till dem som ersätts. Även om nytillskotten har högre operativ effekt kvarstår problemet att kvantiteten inom flera områden håller på att sjunka till en underkritisk nivå. Med kritisk nivå avses här den volym som medger att en strukturdel kan utvecklas, underhållas, utbildas och användas operativt. Begreppet omfattar således materiel, personal och kompetens liksom hela förband.

Ett sätt att hantera detta dilemma är att samarbeta med andra länder med likartad inriktning och att därigenom tillsammans öka kostnadseffektivitet i produktion och utnyttjande.

Under det senaste året har vi därför gemensamt analyserat möjligheterna till ett ömsesidigt förstärkande samarbete mellan våra försvarsmakter. Det har varit ett öppet och förutsättningslöst arbete som genomförts på stor bredd.

Samarbete mellan våra länder är naturligtvis inget nytt. Vi har lång erfarenhet av samarbete i synnerhet vad gäller internationella fredsinsatser och inom materielområdet.

Vad det handlar om nu är emellertid kvalitativt nya steg i samarbetet. Fokus har varit inriktad mot potentialen för systemlikhet, det vill säga att länderna anskaffar samma materielsystem (till

exempel ubåtar och stridsvagnar), och för samordning av underhåll, utbildning, övning och doktriner. Vi ska givetvis på båda sidor behålla full nationell beslutsrätt över utnyttjandet av våra respektive förmågor, men därutöver är fältet fritt.

Vi har analyserat ett mycket stort antal möjliga samarbetsområden utgående från våra länders utvecklingsplaner i ett tjugoårigt perspektiv.

Möjligheterna till ömsesidigt förstärkande samarbete är stora redan i tidsperspektivet fram till 2012 och växer sedan framåt i tiden. De spänner över hela fältet inom utbildningsområdet, de innefattar gemensamma övningsfält och övningar, liksom kvalificerade sjukvårdsförband, logistik och flygtransporter på det internationella fältet. Det handlar också om ett mer utvecklat samarbete inom forskning, utveckling och materielanskaffning. Listan kan göras lång.

Vi har konstaterat att det finns en stor samarbetspotential. Hur stor effekt vi totalt kan uppnå bestäms av omfånget och hur snabbt samarbetet kan etableras. Potentiellt kan ett stärkt samarbete ge möjligheter till effektivisering av vår styrkeproduktion, som om vi skulle göra det var och en för sig skulle kräva tillskott som räknas i miljarder. Eftersom det förestående norska valet av framtida stridsflygsystem är ett eget projekt, har vi inte värderat denna samarbetspotential i möjlighetsstudien.

Ett stärkt samarbete har också på ett bredare sätt ett betydande säkerhetspolitiskt värde för både Sverige och Norge.

Genom en stark samarbetsaxel mellan våra länder kan vi bidra till att stärka vårt gemensamma inflytande i hela det europeiska och euroatlantiska säkerhetssamarbetet. I ljuset av den allt större betydelse, som vi förutser att det nordeuropeiska området kommer att få under det närmaste decenniet, kommer det att bli det allt viktigare att slå vakt om vårt gemensamma inflytande.

Att samarbetet har viktiga indirekta effekter är något som vi just nu ser i den pågående utvecklingen av EU:s Nordic Battle Group (NBG). Det faktum att det ingår länder med olika knytning till EU och Nato, innebär att NBG på en lång rad plan verkar som katalysator för ett närmare samarbete mellan de båda organisationerna. Det är något som ligger i båda våra länders intresse.

Ett stärkt samarbete mellan Sverige och Norge är alltså ett komplement till de nuvarande samarbetsstrukturerna i Nato och EU. Det stärker den nationella operativa förmågan för oss båda, samtidigt som det bäddar för ökad framtida politisk handlingsfrihet.

Det bör understrykas att det stärkta samarbete vi nu föreslår mellan våra länders försvarsmakter inte utesluter en successiv utveckling av samarbetet med andra grannländer. Tvärtom ser vi redan att diskussionen om ett stärkt norsk-svenskt samarbete blivit en katalysator för ett ökat intresse för samarbete i den övriga nordiska kretsen.

Det stärkta samarbete vi nu föreslår innebär ett genombrott för en ny samarbetsmodell, som delvis ställer gamla suveränitetsreflexer på huvudet. Det ställer stora krav på nytänkande såväl inom våra försvarsmakter som på politiskt håll.

Vår studie överlämnas i dag till våra respektive försvarsministrar för fortsatt politisk beredning. Vi har ända sedan vi på allvar inledde samarbetsdiskussionerna för ett år sedan haft ett starkt politiskt stöd i båda våra länder och vi önskar nu få ett tydligt och brett politiskt mandat att gå från idé till handling. Tiden är knapp. I båda våra länder står våra försvarsmakter de närmaste

åren inför utmaningar som nödvändiggör viktiga vägval.

Sverige och Norge har nu en möjlighet att utveckla en ny modell för ömsesidigt förstärkande militärt samarbete anpassad till dagens och morgondagens krav. Vi ser det som en del av vårt långsiktiga ansvar för våra försvarsmakters utveckling att nu lägga förslaget på våra uppdragsgivares bord.

HÅKAN SYRÉN
SVERRE DIESEN

Debattartikel i DN debatt 31 aug 2007:

<http://www.dn.se/DNet/jsp/polopoly.jsp?d=572&a=686692>